

NINA PAPI A JOEL

Na Vuresi Makaliana Na Omea Ara Marea Tana Papi Iani

I laona na papi iani, aia nina papi **A Joel**, ara maretsunagira nina goko kesa na propete, a Joel na asana. Me tau moa totu sa nauna na turupatuna laka na vatana na mane koegua aia. Me rerei vaga moa ti aia e mauri tana tagu kalina e dato susuliga na vera ni Persia, mi tana tagu goto kalina igira na Tsiu ara mololenogoa i Babilon, mara visutugua tana kao ni Juda.

A Joel e turupatuna tana rongona kesa na tagu seko sosongo sauba ke gadovia na Juda. Na aso sauba ke sina kakai sosongo, ma kara viri mate takuti na omea sui, ma kara laba danga sosongo na kipo, ma kara ganigira sui na vangana na uta. Mi tana omea vaga nogo gira aia Joel e reia vaga na papadana na maiana nina Dani na Taovia, na tagu kalina God ke kedegira igira sui ara sove na rongomangana aia, me ke saupeluna vanigira igira ara muria nina kili. Maia Joel e raigira na tinoni kara pilotoba ma kara mololea niqira sasi, mi tana ti God sauba ke galuvegira tugua. Me kesa na veke dou sosongo e totu tana nina goko a Joel tana Lova 2 buto 28-32, i tana God e vekea laka sauba ke molomaia nina Tarunga i koniqira na tinoni sui na mane ma na daki, na tinoni vaolu ma na tinoni ganoga. Mi muri bâ kalina

God e molomaia na Tarunga Tabu i koniqira gana duli a Iesu, maia Petero e adikaea nina goko iani a Joel. Reia tana Niqira Aqoaqo na Apostolo Lova 2 buto 1-42.

Na Omea Ara Totu Tana Papi Iani

Na rota seko loki ara naua na kipo 1:1-2:17

Na veke tana rongona na mauri vaolu 2:18-27

Nina dani na Taovia 2:28-3:21

Ara Tangisia Niqira Uta

¹ Iani nogo e vaga nina goko na Taovia vania a Joel na dalena a Petuel.

² Kamu rorongou dou igamu na tinoni ganoga, migamu sui goto tana Juda kamu rorongou mai. ?Laka amu reinogoa e laba sa omea vaga ia tana maurimui igamu, se tana mauriqira igira na mumuamui?

³ Kamu turupatuna vanigira na dalemui tana rongona na omea vaga ia, migira kara gini turupatuna vanigira na daleqira, migira goto sauba kara gini turupatuna babâ vanigira na vatavata kara mai i muri.

⁴ Na alaala ma na alaala na kipo ara mai mara viri vungu tana omea tsukatsuka, mara ganiligisua na rauqira. Mi kalina e lovoligi kesa na alaala me mai tao goto kesa na alaala.

⁵ Kamu mamata ma kamu ngangai igamu na vanga inu bubulega. Ma kamu ngangai goto amu inu uaeni, rongona igira na kipo ara ganigira sui nogo na vuana uaeni agana na aqosiginiana na uaeni vaolu.

⁶ Na alaala popono na kipo ara tovusi poponoa nida kao, migira ara susuliga mara danga

sosongo me utu na tsokoraeaqira, me vavanga sosongo na livoqira vaga moa na livona laeone.

⁷ Mara ganigira sui lakalaka nida itai na uaeni, mara ganigira sui goto na vuana nida gai mutsamutsa. Mara ganiligisua na kokorana nida gai tsukatsuka mara viri sere takuti na araqira.

⁸ Kamu ngangai igamu na tinoni, vaga moa kalina kesa na baka daki e tangisia na mateana na mane aia sauba ke taugâ.

⁹ Me tagara goto sa uiti se sa uaeni agana na savoriana tana Vale Tabu. Migira na manetabu ara gini tangitangi rongona ara tau goto tamanina sa omea kara savori vania na Taovia.

¹⁰ Me tagara goto sa omea ke totuvisu i laona na uta, ma na kao goto e tangitangi, rongona ara viri nanga sui na vangana i laona, ma na vuana uaeni ara viri makede lê, migira na gai na olive ara viri matsele sui.

¹¹ Kamu tangitangi igamu na tinoni aqo kao. Ma kamu ngangai igamu amu reitutugugira na uta na uaeni, rongona na uiti, ma na barli, me pipi sui na omea tsukatsuka ara viri nanga lê sui.

¹² Igira na itai na uaeni ma na gai mutsamutsa ara viri matsele sui. Migira sui goto na gai mutsamutsa tavosi ara viri matsele mara mate lê. Me sui lê goto niqira magemage na tinoni.

¹³ Migamu na manetabu amu aqo tana na belatabu, kamu sageligira nimui polo baubau papadana na melu ma kamu ngangai. Kamu vano tana Vale Tabu ma kamu tangitangi tana bongi popono. E tagara lelê goto sa mutsa se sa uaeni gana na savorivaniana nimui God.

¹⁴ Kamu ketsaligira na tinoni kara tsoni vi-toaqira segeni. Kamu soasaigira na toga gana na samasama. Ma kara saimai goto na tinoni lokiloki, migira sui lakalaka na tinoni tana Juda, i laona nina Vale Tabu nimui God ma kamu ngangai dato vania.

¹⁵ Nina dani na Taovia e mai varangi nogo, aia nogo na dani i tana aia na God Susuliga Sosongo ke alomaia gaqira matemate na tinoni sui. Ma na omea mamataguniga nomoa sauba ke laba tana dani ia.

¹⁶ A momoro lê moa gita, ma gada mutsa ara viri nanga lê sui, ma tau goto reia sa magemage i laona nina Vale Tabu nida God.

¹⁷ E mamatsa lê na kao, mara viri mate lê na omea sui igita a tsukagira. Me tagara goto sa mutsa agana na mololakaana. Me vaga ia, migira na vale na mololaka mutsa ara totu kobakoba lê mara viri taratsi sui.

¹⁸ Migira na buluka ara viri kanga tana rota loki, rongona e tagara sa buruburu kara gania, migira goto na sipi ara gini rota sosongo na vitoa.

¹⁹ Minau au ngangai dato vanigo Taovia, rongona igira na buruburu ma na gai ara viri mate vaga moa ti e iruwigira na lake.

²⁰ Migira goto na omea tuavati atsi ara ngangai dato vanigo ko sangagira rongona na kô sui ara viri mamatsa takuti.

2

Na Kipo na Papadana Nina Dani na Taovia

¹ Kamu uvia na tavuli, ma kamu taia na kuku tana Sion, aia nina vungavunga tabu God. !Kamu

gariri igamu na tinoni tana Juda! Nina dani na Taovia e maimai varangi nogo, na dani i tana aia ke mai me ke kedegira na tinoni ara sasi.

² Mi tana dani ia sauba ke rodo popono, ma na parako baubau kara viri tsavua na masaoka.

Ma na alaala loki na kipo ara maimai nogo vaga moa na rodo e tsavu poponoa na vungavunga. Ma na omea vaga ia e tau saikesa goto vati laba i sau, me sauba e utu goto ke laba tugua sa tagu i muri.

³ Ara ganigira sui lakalaka na buruburu ma na gai, vaga moa kalina e liu na lake. Tana idana kalina ara tau vati laba moa na kipo, ma na kao ia e lakataga dou saikesa vaga moa ti na uta ni Eden. Mi muriqira igira, ma na kao ia e vaga moa ti na kaomate lê, me tau goto tangomana na reiana sa omea marao ke kauvisu i tana.

⁴ Ma na rereiqira na kipo e vaga moa na rereiqira na ose, mara liu tsaku sosongo vaga moa na ose kalina ara ulovano tana vailabu.

⁵ Mi kalina ara tsipu mara ulodato tana kelana vungavunga, mara rereke vaga moa na terê, mara kiringedengede vaga moa na buruburu makede e gania na lake. Igira ara tû palatete vaga moa na alaala loki na mane vaumate ara vangaraua na vano tana vailabu.

⁶ Mi kalina igira na kipo ara maimai varangi nogo, ma na tinoni sui lakalaka ara viri matagumate, me labelabeaga lê na koniqira.

⁷ Na kipo ara baginia na vera vaga moa na malagai, mara datovia na baravatu. Igira sui lakalaka ara alavano goto saikesa moa, mara tau goto pilo bamai,

⁸ se kara vaisugutigi tana vanovano. Me atsa moa ti igira ara tukapu kara tovoa na vanasiginiaqira niqira pipili, me utu goto kara tangomana na tukapusiaqira.

⁹ Mara viri ulosage i laona na verabau. Mara tsipudato i kelaqira na baravatu, mara dato tana na vale, mara ba sage tana ovaova na bisi vaga moa na mane komi.

¹⁰ Mi kalina igira ara maimai moa i sautu, ma na barangengo e kakasisi, ma na masaoka e gagariri. Na aso ma na vula ara ka tau nogo sina maka, migira na veitugu ara tau goto mokemoke.

¹¹ Mi kalina na Taovia e sauketsa vanigira nina mane vaumate, ma na liona e poda loki vaga moa na quluqulu. Mara danga bâ mara susuliga sosongo na mane vaumate ara rongomangana aia. Eo, e mamataguniga loki sosongo nina dani na Taovia! ?Masei nomoa tangomana ke pitsa tania?

God e Parovatavigira Nina Tinoni Gana Kara Gini Pilotoba

¹² Ma na Taovia e tsarivanigira nina tinoni, “Eo, me atsa moa ti e vaga ia, migamu nimui aqo kamu padasavigira nimui sasi, ma kamu pilovisu i koniqu inau tana tsoni vitoamui segeni, mi tana ngangai ma na tangitangi.

¹³ Nimui tobamelu nogo ke sauvulagia laka amu padasavigira nimui sasi, me tau tana ratsiana lê moa na polomui.”

Kamu visumaitugua i konina na Taovia nimui God. Aia e tobalaka saikesa, me dona moa na galuve. Aia e dona sosongo goto na berengiti, me manaligira pipi sui nina veke, me totu vangarau

sailagi gana na padaleaqira na sasi, me tau gana na kede tinoni.

¹⁴ Tau utu ngatsu na Taovia nimui God ke olia nina papada, me ke gini vangalaka vanigamu ke danga sosongo na omea tsukatsuka. Mi tana ti igamu kamu tangomana tugua na savori vaniana na uiti ma na uaeni.

¹⁵ Kamu uvia na tavuli tana Vungavunga Sion, ma kamu ketsaligira na tinoni kara tsoni vitoaqira segeni, ma kara saimai gana na samasama.

¹⁶ Kamu soasaigira na toga, ma kamu vanga-raudougira vania na samasama. Kamu soamai-gira na tinoni loki, ma na tinoni vaolu, migira goto na baka tetelo. Me atsa goto moa igira ara vasini moa tauga vaolu, niqira aqo kara mololea na valeqira ma kara sanga goto na mai.

¹⁷ Migira na manetabu ara aqo vania na Taovia tana pakoka i ka levugaqira na belatabu ma na matsapana na Vale Tabu, niqira aqo kara ngangaidato vania na Taovia ma kara nongia, “Taovia ko galuvegira nimu tinoni. Ko laka na tamivaniaqira na tinoni tavosi kara peagami, ma kara kiataginigami, ma kara tsaria, ‘?Laka iava nimui God igamu?’ ”

God e Naua me Lakatagatugua na Kao

¹⁸ Mi muri, ma na Taovia e pada sosongolitugua nina kao me galuvegira nina tinoni.

¹⁹ Maia e tsarivanigira: “Bâ, kalina ia inau sauba kau sautugua vanigamu na mutsa, ma na uaeni, ma na oela na olive, migamu sauba kamu gini masu dou. Migira na tinoni tavosi e utu goto kara peagamu.

²⁰ Inau sauba kau adiligi tanigamu na alaala loki na kipo ara talumai tabana i vava, ma kau tsialigigira bâ ke visana tana kaomate. Migira na alaala ara idamai sauba kau tsialigigira bâ tana Tasi Mate, migira na tumurina tsotsodo kara ba luvu tana tasi Mediteranean. Ma na koniqira sauba kara viri mabulu ma kara sigini. Minau sauba kau matesiligigira tana rongoqira pipi sui na omea seko ara naua vanigamu.

²¹ “Migamu na uta sui kamu laka goto na matagu, kamu magemage moa ma kamu linge, tana rongoqira pipi sui na omea dou na Taovia e naua vanigamu.

²² Migamu goto na omea tuavati kamu laka na matagu. Gamui buruburu ara dato magobu dou. Migira na gai ara molo vuaqira danga, mara totu goto danga sosongo na vuana gai mutsamutsa ma na vuana uaeni.

²³ “Kamu mage igamu na tinoni ni Sion, kamu gini magemage tana rongona na omea dou na Taovia nimui God e naua vanigamu. Aia e moloa ke tumu na usa tana taguna laka, me molomaia vanigamu na arausausa, vaga nogo tana idana.

²⁴ Mi tana nauna na mani rapasi uiti sauba kara danga dato na piuna uiti. Mi laona na qilu ligisana na mani rapasi uaeni ma na oela na olive, sauba ke danga tsiriri na kona na uaeni ma na oela na olive.

²⁵ Minau nogo au molomaia vanigamu na alaala loki na kipo girani. Bâ, minau sauba kau sauvisutugua vanigamu na omea sui amu nangaligira nogo i laoqira na ngalitupa kalina

na alaala popono na kipo ara ganisuigira nimui omea tsukatsuka.

²⁶ Mi kalina ia, migamu sauba kamu tamani ke danga gamui mutsa, ma kamu gini masu dou. Migamu kamu tsonikaea na Taovia nimui God, aia e naugira na omea ganataga vanigamu. Migamu niq̄u tinoni sauba e utu goto igira na tinoni tavosi kara peagamu tugua.

²⁷ Mi tana ti igamu na Israel sauba kamu donadougina laka inau au totu i laomui, me laka inau moa na Taovia nimui God, me tagara goto ke kesa segeni. Migamu niq̄u tinoni sauba e utu goto kara peagamu tugua.

“Ara totu danga sosongo na vuana gai mutsamutsa.” (2:22)

Nina Dani na Taovia

²⁸ Mi muri, minau sauba kau molo bâ niq̄u Tarunga vanigira na tinoni sui. Migira na dalemui, na mane ma na daki, sauba kara turupātuna niq̄u goko, ma nimui borau sauba kara reia na omea ke laba malemale vanigira, migira nimui tinoni loki, sauba kara bolea na bolebole.

²⁹ Eo, me atsa moa ti igira goto na tinoni aq̄o, igira na mane ma na daki, inau sauba kau saugotoa vanigira niq̄u Tarunga Tabu tana dani vaga ia.

³⁰ Sauba kau naugira na valatsatsa tana parako i gotu, mi lao i barangengo. Ma kara laba goto na gabu, ma na lake, ma na pungu loki.

³¹ Me ke rodo na aso, ma na vula ke tsitsi vaga moa na gabu. Igirani nogoria na omea kara laba

ida talu ti ke laba na dani mamataguniga, na Dani i tana ke labamai na Taovia.

³² Bâ, mi tana dani vaga ia, igira moa ara nongia na Taovia ke sangagira sauba kara mauri. Me vaga inau na Taovia au tsarinogoa i sau, 'Sauba ke visana tana Jerusalem kara tangomana na tsogoligi, migira moa inau au viligira nogo sauba kara pitsa tania na mate.' "

3

God Sauba Ke Pedegira na Tinoni Sui

¹ Na Taovia e tsaria: "Mi tana tagu ia, inau sauba kau naua ma kara tamani omea danga tugua igira na tinoni tana Juda mi Jerusalem.

² Ma kau soasaigira pipi sui na puku na tinoni, ma kau adibagira sui tana Poi na Pede. Mi tana nogo kau pedegira tana rongogira pipi sui na omea seko ara naua vanigira niqû tinoni. Igira ara sarangasigira bamai na tinoni ni Israel i laoqira na puku tavosi, mara tuvarivotâ na kao ni Israel, aia niqû kao segeni nogo inau.

³ Mara tû mara tsonikutsu tana daisi agana kara tsodovulagia laka aseï ke tamanigira na tinoni igira ara aditsekagira. Mara tsabirigira goto na baka mane ma na baka daki, gana kara tsodoa na qolo na mani voliginiana na rebi ma na uaeni.

⁴ "Migamu na Tire, ma na Sidon, migamu sui na vera tana Pilistia, laka nagua amu tovoa kamu nauvaniau inau? ?Laka amu ngaoa kamu tangotugu tana rongona kesa na omea? !Eo, me ti vaga kamu nauvaganana ia, minau sauba kau tsaku lê na tangotuguqu i konimui igamu!

⁵ Igamu amu laugira sui nogo pipi niq̄u siliva ma niq̄u q̄olumila, mamu kalagaivanogira goto pipi sui niq̄u omea loki matena tana nimui vale tabu segeni.

⁶ Mamu adivanogira na tinoni ni Juda mi Jerusalem ao sosongo tania na veraqira segeni, mamu bâ tsabirigira vanigira na Grik.

⁷ Mi kalina ia, minau sauba kau adirutsumigira tania na nauna i tana igamu amu tsabirivanogira. Ma kau naugotoa vanigamu na omea vaga igamu amu naua vanigira igira.

⁸ Inau sauba kau tsabirigira na dalemui mane ma na daki vanigira na Juda. Migira kara tû ma kara tsabirigira vanigira na Sabea igira ara totu ao sosongo bâ. Inau nogo na Taovia au tsaria na omea iani.

⁹ “Bâ, mi kalina ia igoe a Joel nimu aq̄o ko katevulagia na goko vaga iani vanigira na tinoni sui: ‘!Kamu vangaraua na vano na vailabu! ! Kamu soamaigira igira nimui malagai susuliga bâ, me pipi sui goto nimui mane vaumate tavosi, ma kamu alavano!

¹⁰ Kamu taia me ke vavanga na isuisuna nimui omea na mani qarikao me ke lia nimui isi, ma kamu asâ nimui gau na vasugi vasuna gai me ke lia nimui bao. Me atsa moa igira ara maluku lê ma niqira aq̄o goto kara ba sanga na vailabu.

¹¹ Kamu tsaku ma kamu mai igamu sui lakalaka na puku na tinoni amu totu varangi, ma kamu saisui moa tana poina.’ ”

Minau a Joel au tsarivania na Taovia, “! Taovia ko molotsunamaia nimu alaala na malagai susuliga ma kara baginigira!”

¹² Ma God e tsaria, “Niḡira aḡo pipi sui na tinoni kara totu vangarau ma kara maisai tana Poi na Pede. Mi tana nogo, ti inau na Taovia sauba kau pedegira na puku sui igira ara totu polipoligamu.

¹³ Na tinoni sui girani ara dona sosongo na tsutsukibo, me dou ti kamu putsikutigira vaga moa na uiti tana tagu na pipitsu, ma kamu tsogori rapasigira vaga moa na vuana uaeni ara tsogori rapasigira, poi tsau kalina ke danga tsiriri na uaeni tana nauna na mani rapasi uaeni.”

¹⁴ Migira na toga ma na toga na tinoni ara mailaba sui nogo tana Poi na Pede. Mi tana nogoria e varangi ke laba nina dani na Taovia.

¹⁵ Mi kaira na aso ma na vula ara ka rodo nogo, mara tau goto maka na veitugu.

God Sauba Ke Vangalaka Vanigira Nina Tinoni

¹⁶ Na Taovia e totu i Jerusalem tana Vungavunga Sion, me maququ nina goko, me poda loki vaga moa na quluqulu, mara ka gini gariri na barangengo ma na masaoka. Maia na Taovia sauba nomoa ke dilagira nina tinoni segeni.

¹⁷ Maia e tsaria, “Mi tana ti igamu na Israel kamu donadougina laka inau nogo nimui God. Inau au totu i Sion niḡu vungavunga tabu. Ma na Jerusalem sauba ke lia niḡu verabau tabu, me utu saikesa goto na tinoni ni veratavosi kara sage ba tugua i laona.

¹⁸ Mi tana tagu ia, ma na uta na uaeni kara pokotsavu poponogira na vungavunga, migira na buluka kara viri mutsamutsa bamai tana tetena, me sauba ke tsatsalitavetugua na kô tana okooko

mamatsa i laona na Juda. Me kesa na ko tsatsali sauba ke talumai i laona nina Vale Tabu na Taovia me ke ba malobusia na Poi ni Akasia.

¹⁹ “Ma na Ejipt sauba ke lia na kaomate, ma na Edom sauba ke toroutsa saikesa, rongona igira ara ba bokia na butona kao ni Juda mara labumatesigira na tinoni dou ara tau lelê tsukia sa sasi.

²⁰ Me sauba igira niq̄u tinoni kara totuvi sailaginia na Juda ma na Jerusalem na dani ma na dani.

²¹ Minau sauba kau tangotuguq̄ira igira ara labumatesigira, me utu saikesa goto kau gaea na mauriq̄ira igira na vanga tsutsukibo. Minau na Taovia sauba kau totu sailagi tana Vungavunga Sion.”

Ghari Bible

Ghari: Ghari Bible (Bible with Deuterocanon)

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ghari

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files
dated 3 May 2025

eb379363-fbdd-532b-81c1-eb5fe7aa36a9